

Enheten för överklaganden och juridiskt stöd
Boel Persson

Jan Klippmark
Knarrnäsvägen 9
13432 Gustavsberg

Nacka Miljövårdsråd
Att. Jan Åman
Plommongatan 9
138 31 Älta

Överklagande av ett beslut om strandskyddsdispens för stängsling av hagar på fastigheterna Knarrnäs 1:1 och Velamsund 1:1 i Nacka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avskriver ärendet i den del som avser överklagande från Jan Klippmark.

Länsstyrelsen avslår överklagandet från Nacka Miljövårdsråd

Bakgrund

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun beviljade i beslut den 25 januari 2017 strandskyddsdispens i efterhand för stängsling inom strandskyddat område på fastigheterna Knarrnäs 1:1 och Velamsund 1:1 enligt ansökan ingiven av Park- och naturenheten i Nacka kommun. I beslutet angavs som villkor att antalet stängselgenombrott skulle vara lika många som de markeringar som fanns i ansökan. Som bakgrund och skäl för beslutet angavs bl.a. följande. Området är inrättat som Velamsunds naturreservat. Närmaste större vattenområde är Höggarnsfjärden som ligger utanför Tegelön. De närmaste berörda vattnen är Velamsundsviken, Kärrtorpsviken samt Gropviken. Strandskyddet gäller 300 meter från strandkanten på land. Området omfattas av riksintresse för kust och skärgård, farled, kulturmiljö och friluftsliv enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808), MB. Naturreservatet har enligt skötselplanen som mål att vårda natur- och kulturvärden samt att bevara värden för friluftslivet. Öppen mark ska hävdas genom bete eller slätter. I skogen finns spår efter tidigare skogsbeten. I skötselplanen nämns att lämpliga områden för skogsbete är nord och sydväst om Velamsunds gård samt norr om Mörbygårdet. De inhägnade områdena bedöms därmed enligt uppgifter i ansökan förenliga med reservatsföreskrifterna samt skötselplanen. En del av den mark som ingår i hagarna ligger inom strandskyddat område. Stängsel har uppförts för att hävda markerna med bete. För att inte påverka allmänhetens tillgång till markerna finns stängselgenombrott på ett flertal platser utmed de båda stängslen. Åtgärderna är dispenspliktiga enligt 7 kap. 15 § MB. Särskilt skäl för dispens finns enligt 7 kap. 18 c § p 5 MB då området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett allmänt angeläget intresse som inte kan

Datum
2017-06-26

Beteckning
505-6700-2017

tillgodoses utanför området. Enligt naturreservatets skötselplan ska områdets natur- och kulturvärden bevaras. Skogsbetet är en del av den tidigare markanvändningen som kan återupptas i och med stängslingen av området liksom att hävda de öppna områdena med bete. Stängslingen innebär att den betesgynnade floran och faunan i området kan tillvaratas och utvecklas. Genom relativt täta stängselgenombrott tryggas allmänhetens tillgång till beteshagarna. Åtgärden som dispensen avser bedöms därmed vara förenlig med strandskyddets syften. Den fria passagen längsmed stranden säkerställs i enlighet med 7 kap. 18 f § MB genom att stängselgenombrott finns. Vid en intresseavvägning bedöms intresset av att vidta åtgärden i detta fall väga tyngre än det allmänna intresset för strandskydd. Stängslingen innebär inte en sådan inskränkning i det rörliga friluftslivet att den inte kan tillåtas. Växt- och djurlivet för betesgynnade arter kommer att ha möjlighet att utvecklas positivt inom det stängslade området.

Beslutet har överklagats av Nacka Miljövrådsråd, som har anfört bl.a. följande. Beslutet omfattar två olika instängslingar, dels i Kärrtorp, dels mellan Knarrnäs och Fredriksro. För djurhållning i Kärrtorp har kommunen satt upp ett s.k. gunnebostängsel som är 150 cm högt. Stängslet går ner i vattnet på båda ställena. Hela udden är därmed avspärrad. Norrut finns det fyra grindar som kan öppnas, sydväst finns två grindar samt några grindar vid torpet. De sistnämnda saknar betydelse för allmänheten. Fri passage för djurlivet saknas helt. Instängslingarna har allvarlig påverkan på de vilda djuren i Velamsunds naturreservat. Vid ett tillfälle sågs två rådjur springa på varsin sida om stängslet, uppenbart stressade, utan att hitta någon möjlighet att ta sig genom eller över. För djurhållning i Knarrnäs har hela området söder om Knarrnäsvägen och norr om Booledden mellan Fredriksro och Kovikstippen stängslats in. Det kan inte vara ett allmänt intresse att upplåta mark för skogsbete inom ett strandskyddsområde i ett naturreservat som är avsatt främst för det rörliga friluftslivet. De omfattande instängslingarna i norra delen av Velamsunds naturreservat har gjort det nästan omöjligt att utnyttja detta område för friluftsåndamål i enlighet med reservatets syften. Spår av skogsbete finns på flera platser i reservatet, och i reservatsbeslutet hänvisas i första hand till andra områden än de nu aktuella. Kärrtorp och området mellan Fredriksro och Knarrnäs nämns inte alls som lämpliga områden för skogsbete. Reservatet omfattar 700 ha och det måste därför finnas gott om andra områden utanför strandskyddsområdet att nyttja för detta ändamål. Kommunens enskilda intresse av att få bedriva skogsbete i strandskyddsområdet kan inte ha företräde framför strandskyddets mycket starka allmänna intresse. Detta i synnerhet som strandskyddsområdet ligger inom ett naturreservat där man ska vara ännu mer återhållsam med att ge dispens.

Motivering

Inledningsvis vill Länsstyrelsen framhålla att prövningsramen för detta ärende utgörs av den del av stängslingen som är belägen inom strandskyddat område. Övriga delar berörs således inte.

Talerätt m.m.

Datum
2017-06-26

Beteckning
505-6700-2017

Enligt 16 kap. 13 § MB får beslut om bland annat dispens enligt denna balk överklagas av en ideell förening som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, inte är vinstdrivande, har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd. Av de handlingar som Nacka Miljövårdsråd ingett till länsstyrelsen får föreningen anses ha rätt att överklaga dispensbeslutet enligt kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Jan Klippmark har gett in en skrivelse som av nämnden har tolkats och översänts som ett överklagande. Jan Klippmark har dock uppgivit i en skrivelse till Länsstyrelsen att hans avsikt inte har varit att överklaga beslutet. Ärendet avskrivs därmed i den del som avser överklagande från Jan Klippmark.

Länsstyrelsen prövar nämndens beslut på talan av Nacka Miljövårdsråd.

Tillämpliga lagrum m.m.

Av 7 kap. 13 § MB framgår att strandskydd, som gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag, syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Enligt 7 kap. 15 § andra punkten MB får anläggningar eller anordningar inte utföras inom ett strandskyddsområde, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.

Enligt 7 kap. 18 b § MB får kommunen i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl.

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man enligt 7 kap. 18 c § MB beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken får dispens från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken endast ges om det är förenligt med förbudets syfte.

Länsstyrelsens bedömning

Datum
2017-06-26

Beteckning
505-6700-2017

Lagtextens utformning är ett tydligt uttryck för att restriktivitet ska iakttas i fråga om att meddela undantag. Av förarbetena till miljöbalken framgår att vid prövningen av strandskyddsdispenser måste uppmärksammas att strandskyddets syften är långsiktiga och att områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. Det är sålunda väsentligt att såväl mindre återstående obebyggda delar av hårdexploaterade kuster och insjöstränder bevaras likväl som stora sammanhängande orörda områden. Även om en dispens från förbudet i ett enstaka fall inte synes vara till större skada för strandskyddsintressena, måste det uppmärksammas att på sikt kan dispenser stegvis leda till sammantaget betydande nackdelar på sätt som redan skett genom att stora delar av landets stränder exploaterats. I normalfallet bör alltså inte ytterligare strandområden tas i anspråk. Mot bakgrund av detta innebär dispensgrunden ”särskilda skäl” att utrymmet är mycket litet för dispens från förbud som strandskyddet innebär (prop. 1997/98:45 del 1 s. 322).

Vad som kan utgöra särskilda skäl att meddela strandskyddsdispens är bl.a. att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2008/2009:119 sid 106) är åtgärder som kan komma ifråga t.ex. sådana som tillgodoser kommunens behov av tätortsutveckling, olika typer av infrastrukturåtgärder, anpassning av miljön för bättre tillgänglighet för funktionshindrade eller åtgärder som betingas av friluftsliv-, naturvårds-, miljö- eller kulturhistoriska intressen inom strandskyddsområdet.

Området som omfattas av det överklagade beslutet är beläget i Velamsunds naturreservat. Ändamålet med reservatet anges vara att i första hand säkerställa ett välfrekventerat friluftsliv- och rekreationsområde. Inom området finns också kulturhistoriskt intressanta miljöer och lämningar, samt värdefull naturmiljö. Som grund för kommunens beslut om naturreservat anges bl.a. följande. I Nacka kommuns översiktsplan som antogs 1992 är Velamsundsområdet rekommenderat som naturområde där särskild hänsyn ska tas till naturvård, kulturminnesvård, rekreation och skogsbruk. Av reservatsföreskrifterna framgår bl.a. att det är förbjudet att uppföra stängsel eller hägnader för annat ändamål än betesdjurshållning. Vidare framgår att naturvårdsområdet ska vårdas så, att dess natur- och kulturvärden samt dess värden för friluftslivet bevaras. För att uppnå detta syfte får idag öppen mark inte tillåtas växa igen. Enligt skötselplanen ska öppen mark i reservatet hävdas genom slätter eller bete.

I skötselplanen (sid 23) anges vidare att skogen fortfarande bär spår av skogsbete och att återupptaget skogsbete inte ska hindras.

Den sökta åtgärden syftar till att möjliggöra skogsbete inom bl.a. det strandskyddade området. I naturreservatets föreskrifter finns inget förbud mot bete. Föreskrifterna utgör således inget hinder mot åtgärden. Enligt Länsstyrelsens uppfattning ligger det i linje med reservatets syfte att vårda och restaurera ett kulturpräglad landskap. Skogsbete får anses vara en åtgärd som stämmer väl överens med detta syfte. Enligt Länsstyrelsens uppfattning utgör bete inom de nu

Datum
2017-06-26

Beteckning
505-6700-2017

aktuella strandskyddade områdena därmed ett angeläget allmänt intresse, och det finns särskilda skäl att meddela strandskyddsdispens för åtgärden. Vid denna bedömning har Länsstyrelsen även beaktat att beslutet om strandskyddsdispens har förenats med villkor om stängselgenombrott på angivna punkter, vilket underlättar för allmänheten att beträda marken (se MÖD 2016:10).

Mot denna bakgrund har nämnden haft fog för beslutet att medge dispens från strandskyddet för åtgärderna. Vad föreningen i övrigt har anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därmed avslås.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsassessor Boel Persson. I beslutet har Örjan Hallnäs, miljöhandläggare på Enheten för naturvård, deltagit.

Kopia till:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun
Park- och naturenheten i Nacka kommun

Bilaga

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Mark- och miljödomstolen. **Observera att du ska skicka eller lämna in överklagande till Länsstyrelsen i Stockholms län, 104 22 Stockholm. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till stockholm@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till domstolen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.** Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det domstolen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter:

- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din mening, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud som kan sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefonnummer 010-223 10 00.